

**II. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА
КРАЇНОЗНАВСТВА**

УДК 911.3

Олійник Я.Б., Шуман С.Г.

**ПРОБЛЕМА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ**

Розглянуто проблеми фінансового забезпечення регіонального розвитку. Обґрунтовано шляхи збалансованого розподілу фінансів та ефективного їх використання за пріоритетними напрямками розвитку.

Ключові слова: регіональний розвиток, фінансове забезпечення, фінансові ресурси.

Рассмотрено проблемы финансового обеспечения регионального развития. Истолковано пути сбалансированного распределения финансов и эффективного их использования по приоритетным направлениям развития.

Ключевые слова: региональное развитие, финансовое обеспечение, финансовые ресурсы.

The problems of financial support of regional development are shown in the article. The ways of sustainable financial development and effective use of finance in the priority direction of region development are substantiated.

Key words: regional development, financial support, financial resources.

Вступ. Актуальність теми. Проблема фінансового забезпечення розвитку територій властива фактично усім країнам. В Україні вона пов'язана з наявністю різного фінансового потенціалу, що зумовлено переважно нерівномірністю територіального розміщення природних ресурсів, відмінностями в територіальному поділі праці та соціальному складі населення, різним рівнем розвитку продуктивних сил і ступенем використання економічного потенціалу. З іншого боку це обумовлено недостатньою ефективністю державних важелів впливу на економічні процеси, зокрема: економічної, фінансової, податкової, кредитної політики та відповідних механізмів її реалізації, відсутністю збалансованої й ефективної регіональної політики.

Актуальність даної теми обумовлена потребою вирішення проблеми фінансового забезпечення регіонального розвитку України, нерівномірним розподілом фінансових ресурсів по регіонах, централізацією економіки, незабезпеченістю місцевих бюджетів фінансовими ресурсами та існуванням об'єктивної необхідності у зміцненні регіональних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Територіальне розміщення фінансових ресурсів та взаємозв'язок цього процесу із формуванням фінансового потенціалу регіонів вивчали такі дослідники: Герасимчук З., Вахович І., Петкова Л., Шумська С., Ходаківська В.; вплив

податкової політики на формування фінансового потенціалу регіону окреслили Вишневський В., Герчаківський С., Єфименко Т., Коломієць А., Мельник А., Шабліста Л.; участь інститутів фінансового ринку в акумулюванні і регіональному перерозподілі фінансових ресурсів детально досліджували Барановський О., Богачов С., Дзюблюк О., Корнєєв В., Луців Б., Лютий І., Науменкова С. та ін. В Україні дослідженням питань із проблем регіонального (просторового) розвитку та його фінансового забезпечення значну увагу приділяли Бистряков І., Варналій З., Данилишин Б., Долішній М., Романюк С., Чернюк Л., Філіпенко А. та ін. Проблема дослідження бюджетних відносин присвячені праці вітчизняних та зарубіжних учених: Пинзеника В., Азріліяна О., Булгакової С., Василенко Л., Василика О., Гейця В., Назарова М., Опаріна В., Полозенка В., Сафонові Л., Федосова В., Хижняк В. Питання щодо формування дохідної частини місцевих бюджетів розглядалися в наукових працях Бейлі С., Бланкарта Ш., Слухая С., Максюти А., Дробозіної Л., Павлової Л., Томасі Д., Ролкера Р. та ін.

Формування цілей статті. Постановка завдання. Метою статті є розкриття передумов виникнення проблеми фінансового забезпечення регіонального розвитку України, аналіз суттєвих недоліків і слабких сторін територіальної організації фінансового забезпечення розвитку регіонів України, пошук шляхів вирішення даної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Фінансове забезпечення регіону необхідно розглядати як невід'ємну частину державного управління, економічної політики держави як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Розв'язання проблем стимулювання розвитку та фінансового забезпечення регіонів передбачає:

- забезпечення їх сталого розвитку в інтересах усієї України, підвищення рівня життя населення, подолання бідності та безробіття, формування середнього класу;
- ефективне використання економічного, наукового, трудового потенціалу, природних та інших ресурсів, а також особливостей регіонів для досягнення на цій основі підвищення рівня життя людей, оптимальної спеціалізації регіонів у виробництві товарів та послуг;
- створення рівних умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів України;
- забезпечення додержання визначених державою соціальних гарантій для кожного громадянина незалежно від місця його проживання;
- подолання депресивного стану окремих територій, своєчасного і комплексного розв'язання проблем охорони довкілля.

Для створення умов успішної та налагодженої діяльності фінансове забезпечення розвитку регіонів в Україні повинно виконувати функції:

- пріоритетність – першочергові завдання мають визначатися у залежності від фінансового стану та поточної соціальної та економічної ситуації;
- ресурсність – при розробці перспективних та поточних планів розвитку регіонів обов'язково повинні братись до уваги конкретні фінансові ресурси;
- координаційність – перспективні та поточні плани розвитку повинні ранжувати окремі завданнями залежно від рівня фінансового забезпечення;
- коригування – при зміні фінансового стану повинно проводитись коригування показників перспективних та поточних планів [6].

На формування фінансового забезпечення регіону найбільший вплив мають рівень економічного розвитку регіону та діюча нормативно-правова база. В Україні останнім часом диференціація регіонів посилюється, що пояснюється рядом причин. Використання тих чи інших інструментів фінансового вирівнювання має різний вплив на розвиток різних територій. Оскільки розвиток регіону може здійснюватися за рахунок зростання як його власних доходів, так і зовнішніх дотацій, субсидій чи субвенцій, то для проведення державної регіональної фінансової політики щодо стимулювання регіонального розвитку важливо дослідити вплив застосування різних фіскальних інструментів на соціально-економічний стан адміністративно-територіальних одиниць. Держава повинна першочергово забезпечити рівні соціальні умови для населення незалежно від місця проживання.

Нормативно-правова база має низку недоліків і потребує ретельного доопрацювання. Сьогодні бюджетна реформа ще не завершена, оскільки не відбулося чіткого розподілу повноважень і відповідальності між державною виконавчою владою й органами місцевого самоврядування. Органи місцевого самоуправління та виконавчої влади практично не самостійні в ухваленні рішень щодо використання усіх видів ресурсів.

Недостатня фінансова забезпеченість місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування значною мірою зменшує їх ефективність у вирішенні проблем розвитку регіонів. Частка власних доходів місцевих бюджетів є незначною та потребує вдосконалення методів стимулювання її зростання, оскільки невисокий рівень наповнення бюджетів за рахунок власної дохідної бази демотивує ефективну роботу місцевої влади. В основі регіонального розвитку лежить самостійність окремих територій у визначенні власних перспективних цілей та можливості фінансування заходів для їх реалізації, насамперед, за рахунок власних джерел і залучених інвестицій. На даний момент органи регіональної влади майже повністю залежать від фінансового забезпечення держави, а основну частку доходів місцевих бюджетів не складають власні доходи, як того вимагає світова практика [3].

Незбалансованість бюджетів – один із основних бар'єрів економічного розвитку регіонів України на всіх рівнях територіальної

організації її суспільства. В Україні місцеве оподаткування не набуло широкого розвитку. Однією із складових механізму подолання дефіциту бюджету регіонів може бути надання їх владним структурам права самостійно вводити територіальні надбавки до місцевих податків, виходячи із особливостей стану економічної ситуації в регіоні.

Фінансове забезпечення регіонів займає провідне місце в системі регіонально-адміністративного менеджменту. Управлінець в сфері регіонально-адміністративного управління повинен кваліфіковано розбиратись в питаннях фінансування. Проблема фінансування регіонів в Україні полягає в тому, що реалізацією цього питання займаються або суто економісти, які не досить освічені в сфері управління, або ж діячі старої системи управлінського апарату, які майже нічого не тямлять в економічному боці питання. Сучасний менеджер – це кваліфікований управлінець саме економічного профілю, який добре знається на основних засадах економічного боку управління і самої стратегії управління.

Залишаються невирішеними проблеми, спричинені значною централізацією фінансових ресурсів в управлінні соціально-економічним розвитком регіону, незацікавленістю територій у результативному їх використанні, відсутністю стимулів до виявлення резервів і нарощення фінансового потенціалу, що зумовлює актуальність наукових досліджень з питань формування фінансової основи економічного розвитку регіону і вимагає активації теоретичних та практичних пошуків розв'язання даної проблеми.

Обсяги фінансування соціальної сфери не відповідають сучасній економічній обстановці, потребам населення, і цьому є достатньо об'єктивні причини, усунення яких потребує значних обсягів ресурсів та часу. На даний момент держава просто об'єктивно не може в повній мірі забезпечити потребу в фінансових ресурсах програм соціального захисту населення та потреби установ соціальної інфраструктури для їх постійного розвитку та вдосконалення в зв'язку з недостатніми обсягами коштів, що перерозподіляються через бюджетну систему. Навіть такі законодавчо закріплені економічно обґрунтовані соціальні нормативи як мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум на практиці не виконуються в зв'язку з недостатністю ресурсів. Всі ці проблеми потребують вирішення шляхом реформування існуючої системи, зокрема зміни структури видатків бюджетів, більш об'єктивного їх планування, зміни системи виплат допомог незахищеним категоріям населення.

Бюджетна підтримка виробництва в регіонах України реалізується шляхом прямого дотування та субсидування окремих підприємств, галузей економіки або ж за рахунок фінансування заходів, що впливають на умови діяльності вітчизняних товаровиробників і позначаються на їх діловій активності. Фінансування державних програм підтримки регіонального розвитку та пріоритетних галузей економіки здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету [1]. Проте законодавством не визначено сутність терміну «державна підтримка», форми її надання, відсутнє чітке

формулювання назв статей видатків державного бюджету та їх розмежування на такі, що належать до прямих адресних субсидій й таких, що передбачають фінансування програм, які опосередковано впливають на розвиток виробництва. Зокрема, відповідно до діючої програмної класифікації видатків бюджету, видатки на адресні (прямі) субсидії позначаються, як державна підтримка, фінансова підтримка, часткова компенсація витрат (вартості), бюджетна дотація, здешевлення кредитів, видатки на реструктуризацію, реконструкцію тощо.

Головними проблемами місцевих бюджетів сьогодні є [7]:

1. Значна залежність місцевих бюджетів від загальнодержавних трансфертів та нечіткість визначених Бюджетним кодексом джерел формування місцевих бюджетів.

2. Спрямування значної кількості видатків на фінансування соціально-культурних цілей, і передусім на виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ. Місцеві органи влади не мають фінансових можливостей щодо виконання функцій місцевого значення на належному рівні.

3. У результаті застосування чинної схеми міжбюджетних трансфертів складається ситуація, за якої органи місцевого самоврядування позбавлені можливості самостійно вирішувати власні проблеми: одні через залежність від дотацій, інші через те, що зайві кошти вилучаються.

Тенденція, що склалася в Україні, суперечить стабільності зростання ролі місцевих бюджетів в економічному й соціальному розвитку країни і не відповідає потребам зміцнення місцевого самоврядування. Ігнорується бюджетна автономія регіональної влади та існує значна залежність дохідної частини регіональних та місцевих бюджетів від центру. Тому забезпеченість бюджетно-фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень є однією із важливих умов стабільного розвитку територіальних громад. Практика свідчить про недостатність прибуткової бази місцевих бюджетів для забезпечення виконання функцій, які виконує місцеве самоврядування, тому проблеми формування доходів місцевих бюджетів заслуговують на особливу увагу [4].

Для вирішення проблем формування доходів місцевих бюджетів необхідно: чітко законодавче закріплення бюджетних повноважень і відповідальності влади при формуванні дохідної частини місцевих бюджетів; формування дохідної частини на підставі об'єктивної оцінки їх податкового потенціалу; використання стабільних базових показників та нормативних розрахунків від державних показників до місцевих бюджетів; підвищення контролю при сплаті та використанні доходів місцевих бюджетів; здійснювати пошук альтернативних джерел наповнення дохідної частини бюджетів фінансовими ресурсами.

Надання більшої самостійності місцевим органам влади у формуванні та виконанні місцевих бюджетів сприятиме зацікавленості в

наповненні дохідної частини, усуненню розбіжностей законодавства у бюджетній сфері. Саме від формування та від використання доходів місцевих бюджетів залежать економіка, стабільність розвитку регіонів та соціальна захищеність населення.

Україна належить до держав, які потребують докорінної зміни ідеології і підходів до фінансування послуг і благ, що надаються державою суспільству за рахунок бюджетних коштів, оскільки нагальною є потреба в підвищенні ефективності витрачання завжди обмежених грошових ресурсів при постійно зростаючих потребах суспільства. Вирішення цього завдання і, водночас, отримання соціально значущих результатів, є метою застосування технологій бюджетування, які поєднують аналіз і прийняття рішень із управління фінансами на державному і місцевому рівнях, використовуючи різні форми і методи, підходи і технології.

Найважливішою передумовою здійснення ефективної політики розвитку регіону є фінансова незалежність органів місцевого самоврядування, яка базується на децентралізації функцій і розподілі повноважень та відповідальності між центром і регіонами. Основи фінансової незалежності місцевого самоврядування полягають в оптимальному врахуванні інтересів держави та місцевого самоврядування, підприємницьких структур і населення. Проте, нічим не обмежена фінансова незалежність місцевого самоврядування спричиняє такі ж негативні наслідки, як і надмірна централізація використання фінансових ресурсів, що формуються на певній території.

Виступаючи головним інструментом реалізації регіональної соціально-економічної політики, фінанси регіону покликані сприяти розвитку виробництва, зростання зайнятості населення, залученню інвестицій в економіку тощо. Особливої гостроти набувають питання побудови таких фінансових відносин, котрі б дозволяли формувати та використовувати фінансовий потенціал регіону з максимальним соціально-економічним ефектом. Для забезпечення економічної стабільності в регіоні важливе значення має порядок формування фінансових ресурсів та контроль за їх використанням [5].

У даний час в Україні існує дуже високий ступінь диференціації в соціально-економічному розвитку регіонів. Про це свідчать дані офіційної статистичної інформації і результати досліджень у цій сфері.

У більшості регіонів України зберігається низький рівень промислового виробництва, значне безробіття, низький рівень життя населення. Регіони розрізняються як потужністю економічного потенціалу, так і спроможністю до саморозвитку в умовах нових економічних відносин. Серед основних проблем розвитку територій слід виділити:

- надзвичайно щільну концентрацію продуктивних сил у високоіндустріальних областях (на шість високоіндустріальних областей: Донецьку, Дніпропетровську, Запорізьку, Луганську, Харківську, Київську припадає понад 45 % основного капіталу України);

- невідповідність між природним і трудовим потенціалом, з одного боку, і рівнем розвитку економіки – з другого; це стосується насамперед Подільського, Поліського, Південного регіонів;
- недостатній розвиток транспортної інфраструктури, її нерациональна просторова орієнтація.

Щодо окремих регіонів, де склалася вкрай несприятлива економічна й екологічна ситуація, що вимагає термінового вирішення, то особливої уваги потребують Донецький, Придніпровський, Поліський, Південний та Карпатський.

Як свідчить досвід економічно розвинених країн, фінансові проблеми регіонів розв'язуються шляхом реформування всієї системи місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин. Необхідність застосування міжбюджетних трансфертів впливає з того, що в системі державних фінансів, за даного розподілу податків і функцій між рівнями держави, виникають вертикальний і горизонтальний дисбаланси, які можуть бути подолані лише передачею коштів від центрального до місцевих бюджетів. Значення міжбюджетних трансфертів зростає з наданням більших повноважень місцевим органам влади, оскільки місцеві бюджети мають бути забезпечені фінансовими ресурсами відповідно до своїх видаткових функцій.

Протягом довгого часу проблема підтримки регіонів вирішувалась на основі трансферів, субсидій та субвенцій, що отримувались з центру, але можливості державної допомоги достатньо обмежені. Звідси з усією нагальністю ставиться питання щодо пошуку та реалізації шляхів стійкого та цивілізованого розвитку регіону – суб'єкта держави. Забезпечення стійкого розвитку розуміється, з одного боку, як активізація внутрішніх джерел отримання необхідних для регіону економічних, фінансових ресурсів, а з іншого – як створення державними органами влади умов, що сприяють переведенню регіональної економіки у режим фінансової стійкості, самозабезпечення на основі кращого використання власних можливостей.

Необхідно удосконалити методологічні засади аналізу формування доходів та використання видатків місцевих бюджетів України, які є базою для аналітичного забезпечення управління місцевими бюджетами; удосконалити методичне забезпечення аналізу ефективності формування доходів і використання видатків місцевих бюджетів України, яке є основою формування і використання системи моделей аналізу ефективності бюджетних відносин. Під бюджетуванням слід розуміти весь процес управління бюджетними коштами на основі встановлених пріоритетів розвитку країни, фіскальної стратегії, обґрунтованих розрахунків бюджетних видатків і оперативного управління програмами у ході їх виконання для досягнення встановлених цілей. Бюджетування більше стосується видатків, але у нерозривному зв'язку із загальним балансом бюджету, на який необхідно орієнтуватися для реалістичного

планування програм і дотримання середньострокових фінансових показників.

Методи, що нині використовуються в Україні при плануванні бюджету, є застарілими і вкрай неефективними з позиції раціонального використання обмежених бюджетних коштів.

Бюджетування передбачає розробку і реалізацію бюджетних програм, орієнтованих на кінцевий результат, із застосуванням критеріїв результативності та ефективності використання коштів. Головною перешкодою в Україні на шляху комплексного запровадження бюджетування була й залишається недостатність наукових досліджень і практики щодо його новітніх технологій, відсутність ефективної системи стратегічного і середньострокового бюджетного планування та нечітко сформульоване бачення з адаптації зарубіжних методик бюджетування до українських реалій. Тому наразі український досвід має ознаки експерименту.

В Україні при формуванні бюджету на наступний рік головна увага приділяється плануванню фінансових показників, а аналіз досягнутих результатів за минулі роки і попередня оцінка очікуваних результатів практично не здійснюються. Отже, бюджетне планування зводиться здебільшого до обрахунку необхідних витрат для здійснення діяльності бюджетних установ без належної оцінки кінцевих, соціально важливих результатів для суспільства. Це дає підстави стверджувати, що в Україні досі реалізується принцип «утримання» мережі бюджетних установ, а часткове використання бюджетування не покращує цієї практики. Змінити таку систему можна лише шляхом поступового впровадження всіх елементів й інструментів бюджетування в комплексі.

Розв'язанню проблем місцевого самоврядування повинно сприяти удосконалення державної регіональної фінансової політики, яке має відбуватись за наступними напрямками:

- удосконалення механізму сплати місцевих податків і зборів шляхом проведення податкової реформи;
- підвищення рівня заінтересованості органів місцевого самоврядування у збільшенні обсягу надходжень до державного бюджету;
- зміцнення місцевих бюджетів розвитку;
- запровадження програмно-цільового методу формування та виконання місцевих бюджетів, а також практики середньострокового фінансового планування на місцевому та регіональному рівні;
- розширення доступу органів місцевого самоврядування на ринок внутрішніх та зовнішніх запозичень, законодавче врегулювання механізму запозичення, що здійснюється органами місцевого самоврядування;
- підвищення ефективності діяльності фінансово-кредитних установ, що перебувають у власності органів місцевого самоврядування різних рівнів.

У Концепції державної регіональної політики України удосконалення міжбюджетних відносин та вироблення чітких критеріїв і ефективних механізмів надання державної підтримки розвитку регіонів визнано пріоритетними завданнями сьогодення [8].

Шляхи удосконалення фінансового забезпечення регіонального розвитку:

1) підвищення обсягів фінансових ресурсів, які б залучались через місцеві бюджети у регіональний та місцевий суспільний сектор і визначення оптимального для українських умов рівня фіскальної децентралізації;

2) підвищення рівня самостійності місцевих бюджетів;

3) формування прозорої системи бюджетного вирівнювання, за якої було б чітко визначено критерії «регіонів-донорів» та «регіонів-реципієнтів»;

4) розробка та впровадження бюджетних інструментів щодо стимулювання активної діяльності місцевої влади у напрямку забезпечення соціально-економічного розвитку територій;

5) підвищення стимулюючої ролі бюджету розвитку;

6) зменшення асиметрії регіонального розвитку (без порушення стимулів економічно розвиненіших регіонів);

7) забезпечення встановлення взаємозалежності між економічним розвитком регіонів та обсягами фінансових ресурсів, які перерозподіляються через місцеві бюджети;

8) формування системи координації і узгодження дій органів місцевого самоврядування різних територіальних громад та державних органів влади з метою забезпечення збалансованого розвитку регіонів і держави в цілому.

З метою забезпечення регіонального розвитку необхідно стимулювати міжрегіональну конкуренцію, яка матиме наслідком підвищення рівня життя людей. Тому, при розподілі бюджетних коштів доцільно заохочувати регіональні проекти, спрямовані на підвищення економічного та інвестиційного потенціалу регіону і його економічної привабливості. Із розвитком регіонів оптимальний рівень децентралізації буде зростати, що в свою чергу вимагатиме адекватних змін у системі фінансових відносин регіонів та центру.

Висновки. Оскільки регіони України за рівнями і темпами економічного розвитку значно відрізняються, тому регіональна фінансова політика повинна формуватися з урахуванням специфіки економічного розвитку регіону, а держава повинна застосовувати диференційований підхід при проведенні фінансового вирівнювання. Одним з пріоритетних завдань сьогодні є удосконалення фінансових міжбюджетних відносин, а також вироблення чітких критеріїв і ефективних механізмів надання державної підтримки розвитку регіонів. Становлення та розвиток в Україні інституту місцевого самоврядування із самодостатніми місцевими бюджетами та передача місцевим органам влади визначених повноважень

обумовлюють формування бюджетного процесу згідно із європейськими стандартами, що водночас передбачає пошук нових напрямів фінансового забезпечення регіонів. Важливою проблемою залишається зростання диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів та недостатньо висока економічна активність в них, що пояснюється різною спроможністю територіальних громад та їх представницьких органів щодо забезпечення місцевого розвитку. Подальше поглиблення диспропорційності в розвитку регіонів здатне перетворитись у різного роду загрози для економічної безпеки держави. Зростає необхідність підвищення конкурентоспроможності регіонів у сучасних умовах розвитку економіки та висуваються нові вимоги щодо організації фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. При розподілі бюджетних коштів доцільно заохочувати регіональні проекти, спрямовані на підвищення економічного та інвестиційного потенціалу регіону і його економічної привабливості.

Використані джерела:

1. Бюджетний кодекс України // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 7 липня 2011 року №3610-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2012, N 7, ст.53 (Відомості Верховної Ради України. 1997, N 24, ст.170). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
3. Бугай С. М. Проблеми становлення регіональної політики України та основні тенденції подальшого розвитку / С. М. Бугай, В. Т. Пухлій, А. Є. Слівак // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць / [наук. ред. І.Г. Манцуров]. – К., 2009. – Вип. 11(102). – С. 163-169.
4. Вишняков С. В. Місцеві бюджети / В. С. Вишняков // Фінанси України, 2008. - №10. – С.11 – 18.
5. Герасимчук З. В. Роль фінансової безпеки у реалізації цілей сталого розвитку регіону / З. В. Герасимчук, І. М. Вахович // Економічна теорія. – 2009. – № 2. – С. 73–84.
6. Голікова Т. В. Інституціональна парадигма управління територіальним економічним розвитком / Т. В. Голікова [Електронний ресурс] // Наукові праці ДонНТУ. – 2007. – Вип. 31-2. – С. 80-85. – (Серія: економічна).
7. Захожай К. В. Аналіз міжрегіональних пропорцій видаткової частини місцевих бюджетів за регіонами України / М. І. Долішній // Інвестиції: практика та досвід. — 2007. – №9. – С. 29-32 (0,35 друк. арк.).
8. Пилипів В. В. Бюджетне фінансування соціально-економічного розвитку регіонів України / за ред. Б.М.Данилишина. – Івано-Франківськ : ЛІК, 2007. – 228 с.

УДК 911.3

Смаль В.В.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОСОЮЗІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У статті представлені результати аналізу показників розвитку економіки знань України у порівнянні з країнами Євросоюзу. Виявлені найбільш проблемні знаннєємні сфери діяльності, які потребують державної підтримки та стимулювання розвитку.